

moving ON

Movab har kalkat vatten och marker sedan 1978 och tillhör fortfarande branschens främsta entreprenörer

Nya doserarna i Värmland klara

De nya doserare Movab byggt i Höksjöälven och Svartån för Värmlands kalkningsförbund har varit klara ett tag men togs inte i bruk förrän i slutet av oktober.

– Det har varit ont om vatten helt enkelt, men nu står båda två och puttrar och går, säger Ingrid Tidemalm, förvaltningschef i kalkningsförbundet. Svartån är ett fantastiskt vackert vattendrag med öring, flodkräftor och flodpärlmussla i ett område som inom kort blir naturreservat.

Ansvarig på Movab har Lars Argelius varit. Han kommenterar så här:

– Det har funkad bra hela vägen. När vi kom till skott efter pappersarbetet var doseraren i Svartån uppe på 11 dagar – fjärrstyrd och med solceller för strömförsörjningen.

Boliden återställer dagbrott i norr

Boliden är ett gruvföretag med omfattande verksamhet i norra Sverige. Brytning av eftertraktade mineraler sker i både dagbrott och underjordsgruvor.

Fokus på miljöfrågor har ökat under de senaste åren och Boliden fortsätter förbättringsarbetet.

– Numera startar vi inte någon ny gruva utan att ha en återställningsplan som är godkänd av myndigheterna, säger Magnus Filipsson, projektledare Yttre Miljö i företaget.

För de gruvor som efterbehandlas är målet alltid att använda bästa tillgängliga teknik (BAT), samt en kontinuerlig uppföljning och utvärdering av det efterbehandlingsarbete som har genomförts. Vid efterbehandlingen av Kedträskgruvan gjordes ett fullständigt återskapande med sinnrik igenfyllning av dagbrottet.

Slutbrutna dagbrott lämnas i vissa fall för att sedan naturligt återfyllas med vatten då pumpningen har upphört. I vissa fall krävs en pH-justerings genom kalkning av vattnet med jämna mellanrum. Framförallt för att fälla metaller som annars kan ackumuleras i sjöarna.

– I vissa fall blir vattnet inte bara surt, det innehåller även metaller och kan inte hanteras hur som helst, berättar Magnus Filipsson.

Movab har, med sin erfarenhet av kalkning mot försurning, varit inblandade i exempelvis återställningsarbetet av Kedträskgruvan. Idag anlitas Movab av Boliden ett antal gånger per år eftersom Boliden valt att stabilisera pH-värden och immobilisera metallerna i de dagbrottsjöar där så krävs.

– Vi är mycket nöjda med resultatet och samarbetet med Movab har fungerat otroligt bra, intygar Magnus Filipsson.

Fiskevården i Floda kalkar med helikopter

Floda Sportfiskeförening är nog unik. Föreningen har endast 55 medlemmar, men sedan 15 år tillbaka helikopteralkar den två arrenderade sjöar i i Lerums kommun!

– Javisst, det blir billigare, förklarar ordförande Staffan Gustrin. Vi får samma pris som länsstyrelsen. Men vi får passa på när det kalkas i närheten...

Varje år sprids ca 10 ton kalk. Föreningen har inga bidrag utan betalar allt själva. Årsavgiften är 850 kr. Ändå finns det alltid en kö på 10-12 personer som vill bli medlemmar.

I de arrenderade sjöarna får bara medlemmarna fiska, uteslutande flugfiske. Inga fiskekort säljs.

– När vi känner alla blir det mycket lättare att hålla ordning, säger Staffan Gustrin.

Länen får kanske mer pengar 2014

Havs- och Vattenmyndigheten, som administrerar anslaget med bl a kalkningspengar, får större budget att röra sig med nästa år. Anslaget ökar totalt från 504 mkr till 673 mkr, en ökning med 33 %. Förra året tyckte flera kalkningsansvariga i de län som behöver kalka i många år än, att det var lite svårt att få anslaget att räcka till. Blekinge t ex fick en nedskärning med hela 11 %.

Blir det mer pengar till bl a kalkning 2014 nu? Frågan går till Per Olsson, en av två ansvariga på Hav och Vatten.

– För tidigt att säga än, säger han. Vi inväntar regleringsbrevet i december. Vi äger för övrigt inte själva kalkningsfrågan längre utan det är länsstyrelserna, som får en klumpsumma och får avgöra hur pengarna skall användas bäst.

Vindsnurrorna ger oss problem

Vindkraftverk kan ställa till problem för helikopterpiloter med uppdrag att kalka. En helikopter med last måste nämligen hålla ett visst säkerhetsavstånd från vindsnurror.

– Det stämmer. En lastad helikopter är känslig för luftströmmar, berättar Mattias Nilsson på Laroy Flyg, delägare i Movab. Han säger också, att anledningen till problemen är bristande planering och koordination mellan plan- och miljömyndigheter.

– Det har blivit bättre, tidigare kunde det vara så, att ett nybyggt vindkraftverk helt plötsligt kunde resa sig där vi skulle flyga. Numera kommer eventuella kalkningar oftast med i bygglovsprocessen. Men fortfarande kan vi oväntat möta 100 m höga master, som skall mäta om det är lämpligt att placera en vindsnurra på platsen. Masterna kan även sakna belysning Man vet inte vilka regler som gäller för luftfarten.

En helikopter lyfter max 1,4 ton. I behållaren som väger 200 kg lastas vanligen 1 ton kalk. Minsta säkerhetsavstånd till en vindsnurra i gång är 1 000 meter och till en stillastående 300 meter.

Br. Augustsson har miljön i tankarna

Br. Augustssons Åkeri i Östra Ljungby i norra Skåne har miljön i tankarna i dubbel bemärkelse. De både driver sina bilar med urea i tankarna och distribuerar urea, eller AdBlue, som det också kallas, i betydligt större tankar. Det kräver en förklaring förstås.

Urea används sedan ett antal år tillbaka i en extra avgasrenare, som sitter framför katalysatorn på dieseldrivna fordon. Tankarna rymmer 75-100 liter extremt renad urea, som är grekiska och betyder just det: urin.

– Vi har kört med urea sedan Volvo började installera tekniken på sina lastbilar, kanske i fem år. Men numera distribuerar vi även AdBlue till mackarna, där dieselfordon kan tanka både diesel och urea samtidigt, berättar Johan Augustsson, son till en av åkeriets grundare, Bengt Augustsson.

Numera sitter det urearening på de flesta moderna lastbilar. Ureas funktion är att minska kväveoxiderna i avgaserna. Vätskan innehåller knappt en tredjedel urea och resten vatten och sprutas in före katalysatorn. Därvid bildas ammoniak, som reagerar med kväveoxiderna. Restprodukter är kväve och vatten.

Urea används även som gödselmedel i jordbruket, som tillsats i vissa livsmedel (E 927 b) och i kosmetika då ämnet kallas karbamid, samt i vissa industriella processer.

Problemfri höst

Kalkningsåret 2013 lider mot sitt slut och vi gläds då åt att alla spridningar är genomförda i god tid före snö och isläggning. Under en torr, fin höst slapp vi problem med sönderkörda vägar och dimma och blåst.

Att fler väljer Optimix istället för kalkstensmjöl är positivt eftersom den är mindre känslig för vindavdrift. Stilleståndstiden minskar och produktionen kan rulla på. Minskade volymer har vi anpassat oss till och utför numera nästan all spridning med endast en båt och en helikopter.

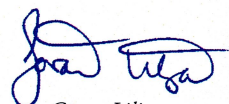
Utmaningen nu är att hitta komplement till sjökalkningen. Ett lyckat exempel på det är kalkningen av tyska brunkolsdagbrott där en båt kalkar på heltid, ett kontrakt som förlöper hela 2014. Ett annat är kalkning vid återställningsarbeten i den svenska gruvindustrin.

Överretableringen på helikoptersidan har under året skördat sitt första offer. Det visar att

det inte går att flyga hur billigt som helst och det är ingen vågad gissning, att det framöver kommer att ställas högre krav på entreprenörernas organisation och ekonomiska stabilitet.

När vintermörkret sänker sig kan vi glädjas åt att doserarna har fått ett uppsving i år. Det byggs nytt, renoveras och uppgraderas i större omfattning än på många år. Dessutom har vi i år byggt och monterat vår första mobila doserare. När vintern närmar sig återstår bara uppfyllnad av doserarna och sedan går vi kalkare i ide ett par månader.

Men jag vill dessförinnan passa på att tacka för året som gått och önska alla en God Jul och ett Gott Nytt År!

Göran Lilja

